

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu Romanu ese Duminec'a si Joi'a, la fie-care d'oue septemani cu adausulu Foi'oierei. — Prenumeratiunea se face in Sibiu la espeditor'a foi'ei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori f'ancate, adresate c'atra espeditura. Preti'ulu prenumeratiunei pentru Sibiu este pre anu 7 fl. v. a., iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50 cr.

Nr. 25.

ANULU XXV.

Sibiu 27 Martiu (8 Apr.) 1877.

Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl., i'era pre o jumetate de anu 4 fl. v. a., Pentru strainetate pre anu 12 fl., pre o jumetate de anu 6 fl. v. a.
Inseratele se platescu pentru antai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a d'ou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

La diu'a de pasci.

„Acés'ta este diu'a, carea a facut' o Dlu sa ne bucuramu intr'ens'a". Eata cuvintele cu care se caracteriseza diu'a pasciloru asteptata cu doru de totu crestinulu. Dara cu tote ca diu'a acés'ta fi are multe, mari si tari titluri de a fi di de bucuria, ne intrebamu, suntemu de fatia in acea pusetiune placuta ca diu'a de pasci, asteptata cu doru, sa o si serbamu bucurandu-ne?

Sa facemu o revista dupa metod'a mai noua a pedagogiloru, sa plecamu dela ce ne este mai aprópe si mai cunoscutu la ce este mai indepartatu si mai putienu cunoscutu.

A casa, va se dica, de totu a casa, in sinulu poporului nostru putienu interesu de ale vietiei publice; mai multu interesu „speculativu“ in cele publice si cele private. In bisericile nationale ce mai putienu activitate. Stagnarea lucrurilor pe terenulu sciintiei si culturai pare ca rivaliseza cu proslitismulu arboratu si spriginitu cu fundatiuni.

Sa esimu mai la largu. In vietia publica de statu damu numai decatu de o lupta reinnoita in fatia carei noi stamu passivi. Dicemu reinnoita, pentruca dupa esperintiele cele triste din anii din urma, credea omulu ca natiunea sasiesca a petriuru in bunatatea egale in dreptatiri, credea omulu ca si ea admite convingerea cea nediscutabila, ca deca cine-va a luptu parte alaturea cu altulu la munca, nu trebuie sa fia cschisu dela rodurile muncii. Vedemu inse ca concetatenii sasi credu a fi tempulu celu mai potrivit de a deschide Talmaciulu Sallista dela averea universitatiei sub pretextele cele mai obsolete si invecitate.

In largulu estinderei patriei ne intalnim cu unu vrvu de legi, cari parte ne impunu sarcini, parte ne eschidu dela drepturile civile, la care, se dice, ca toti cetatenii suntu de asemenea chiamati sa participe.

Pana aici cetitoriuulu nu intempina nimic'a ce sa-i radice inim'a si sa o imbuldiesca la bucuria. Seria inse inca nu e gat'a.

Cetateanul sciu de mai nainte ca deasupra Europei, de mai multe luni, sta aternatu unu noru incarcatu de multa si funesta electricitate. Sa vorbitu si s'a scrisu multu, prorocindu-se ca nuorulu se va imprasca si ceriulu politicu va deveni ierasi seninu. Russi'a inse inarméa totu mai multu; Turci'a arméa si ea catu póte; muntenegriini nu facu pace cu turcii; despre bosniaci se dice ca se misca incetu, incetu; la bulgari se incerca o reorganizare a revoltei; grecii arméa si ei. In concertulu acest'a, romani, fratii nostri de preste hotare, se ocupa cu darea in judecata a fostiloru ministri, cu insultarea religiunei crestine de pe scaunulu de presedinte alu camerei si dora chiaru si cu reducerea armatei. Idilica dispositiune in asiá tempuri! si ce este de insemnatu sub guvernulu partidului „liberalu“!

Asiá dara, afara de Romani'a, totu orientulu cautu cu frunte in cretita in viitorulu celu mai de aprópe. Inse nu numai orientulu. Si ceasalta Europa si-a infiptu privirea asupra Orientului si sta cu arm'a la picioru, asteptandu sa véda ce pornela are sa ia desvoltarea evenemintelor orientali.

Imperatia nostra austro-ungur-

sca este cea mai aprópe de eventualulu teatru de resbelu. Ea se intalnesce cari stau astadi fatia in fatia, cruntandu ochii unulu la celalaltu. In Galiti'a si Bucovina se intalnesce cu Russi'a si dela Orsiova pe Dunare si Sav'a in susu si catu tienu fruntariile dalmatine se intalnesce cu Turci'a. La o eventuala incaierare a celoru d'oue adversare imperati'a nostra, celu putienu trebuie sa-si asicure fruntariile si spre sfersitulu acest'a are lipsa de unu numeru considerabilu de trupe, de oare-ce fruntari'a spre Turci'a este de o lungime fórté mare.

Luaramu casulu celu mai bunu in impregiurárele oferite de situatiune. Este intrebarea ca nu voru fi atrase si alte puteri europene in vertegiuulu luptelor? Si deca voru fi va puté fi crutiata imperati'a nostra de participare.

Ori-ce va fi, din alternativ'a pusa nu ne putemu promite lucruri, cari sa ne dispuna la bucuria, pentruca si un'a si alt'a inainte de tote ne voru aduce sarcini noue la cele ce le avem deca nu mai multu.

Oulu pasciloru va fi dara de astadata mai multu negru decatu rosiiu.

Unu remediulu care sa ne redea incatu-va bucuria risipita de atatea impregiurári, aru fi iubirea imprumutata, celu putienu in sinulu poporului nostru iubire de lucruri folositoare si eschiderea intereselor absolutu particulare din ramurile vietiei publice. Inse candu vorbim de dorintie e bine sa vorbim putienu si sa facemu mai multu.

Inaintea sinodului archidiecepsanului.

X. Y. In decursulu aniloru amu facutu esperintia trista, ca sesiunile sinodeloru nostre archidiecepsane, restrinse adese la putiene dile, nu si-au pututu implini chemarea loru pe deplinu. Caus'a principala a acestui reu a fostu fara indoiela prad'a tempului prin desbateri socii. De cate ori s'a intemplat, ca verificarea protocóleloru a rapitu jumetate din tempulu siedintelor; de cate-ori s'a intemplat ca desbateréa despre lucruri, lipsite de ori-ce insemnatate a luptu dimensiuni neasceptate! Este adevératu, ca protocólelu siedintei este unu actu de mare insemnatate si prin urmare la verificarea lui deputatii trebuie sa fie cu mare bagare de séma. Insa totu asiá de adevératu este, ca biroulu sinodulu nostru, nefiindu organizatu, ca alte birouri, n'a intrebuintiatu ingrigirea de lipsa la compunerea protocóleloru, ci notariulu venea adese inaintea sinodulu cu unu protocólu, compus in pripa. Lucrulu pré firescu, deca s'a nascutu desbateri indelungate asupra acestoru felii de concepte. Este deci o necesitate imperativa, ca sinodulu sa-si organizeze biroulu seu, conformu recerintelor, deca nu voiesce ca jumetate din tempulu sesiunei sa-lu consume verificarea protocóleloru.

Nu mai putienu impede decurgerea unei desbateri folositoare si unei lucrari productive, deca fara cunoscintia de cauza se facu o multime de propuneri nespriginite. Aceste propuneri dau ansa la contra-propuneri, la propuneri midilicótoire; adese se mai adaugu amandamente si deca suntu si persone in chestie desbateréa numai are sfersitu. De regula rezultatulu

acestoru desbateri indelungate, purtate cu zelu si viu interesu, este nula. Pentru a evita aceste rele, care raspescu tempulu si obomodescu in zadaru sinodulu, este recomensabilu, ca tote obiectele de pertractatu sa se discute mai intaiu in cluburi séu in conferintie generale, si n sinodu sa se presenteze numai propuneri precisu formulate si spriginite celu putienu de o parte a membriloru. Prin o stricta mantinere a regulamentulu de casa, presidiulu póte evita pribegirea desbateriloru si póte conlucra multu la producerea unui resultatulu imbucuratoriulu.

Este bine a ne aduce aminte de aceste neajunsuri tocmai acum, la sesiunea sinodala, care se va deschide in curendu. Afara de agendele sale ordinare, sesiunea sinodala din acestu anu va avé a se ocupa cu discuti'a unor regulamente voluminoase, regulamente de mare insemnatate si a caroru introduce neamni suferé a nare. Consistoriuulu archidiecepsanulu a pusu aceste regulamente in tipariu si le-a distribuitu ca suplementu la „Telegrafulu Romanu.“ Este deci data ocaziunea fie-carui deputatu a cunosce pe deplin regulamentele inaintea deschiderei sesiunei sinodale. Deca sinodulu nu va scí crutiá cu tempulu, discuti'a acestoru regulamente de mare insemnatate este imposibila si jertfele ce le aducu deputatii prin venirea loru la Sibiu si jertfele ce le aduce archidieceps'a prin suportarea speseloru sinodali suntu zadarnice. Este de notatu, ca regulamentele proiectate nu suntu de asiá incatu sa se póta primi en bloc, iér' ele suntu asiá de grabnice, incatu amanarea reintroduceri loru aru fi sinonima cu regresulu in afacerile nostre bisericesci — scolare. Deci desbateréa va fi inevitabila. Dorim inse, ca acés'ta desbateré sa fie basata pe cunoscintia de cauza si sa fie incoronata cu succese folositoare.

Dupa cum aflamu din foile vienesé, archimandritulu consistorialulu si administratorulu actualu alu archidiecepsului din Bucovina Teoctistu Blasevicu e denumitu de Archiepiscopulu si Metropolitulu Bucovinei si Dalmatiei, — ér' asessorulu consistorialulu si archimandritulu titularu Silvestru Morariu-Andrieviciu, de archimandritulu consistorialulu de acolo. Gratulamu fratiloru Bucovineni pentru aceste denumiri!

Din Bucuresci i se scrie in 28 Martie lui „P. Ll.“ despre ultimele lupte in senatu si gruparea partideloru parlamentarie:

Asiá numitulu partidulu centru (in fapta o fractiune a conservatoriloru ce s'a constituitu definitivu de vre-o 3 dile sub conducerea lui Dimitrie Ghic'a, B. Boerescu si Apostoleanu) a atacu graba fórté mare se facu unu avatu precatu de veementu pre atatu de neprecugetatu asupra ministeriului Bratianu, facendu mai intaiu Apostoleanu si indata dupa densulu Dimitrie Ghic'a in senatu propunerea de a se dá unu votu de blamu guvernulu. Veementu a fostu ataculu pentruca elu ingramadea ministeriulu cu imputari si invinuiri, drepte si nedrepte, iér' neprecugetatu, pentruca domni Apostoleanu si Dim. Ghic'a au intrelasatu a se asigurá de spriginulu fractiuniloru din senatu a lui Cogalniceanu si Ioanu Ghic'a-Sturza, fara care ei nu trebuiau sa compeze ca voru do-

bandi majoritatea pentru propunerea loru. Cogalniceanu, Ioanu Ghic'a si Sturza inca facu ministeriulu Bratianu la ocaziuni opozitiune dar' ei nu voru cooperá pentru a-lu trantí, fara de a fi siguri, ca voru veni ei singuri la guvernulu. Unu ministeriu Bratianu, asupra carui ei au o mare influentia, e acestoru domni cu multu mai placutu decatu unu ministeriu Dimit. Ghic'a-Boerescu, de c'atra cari densii aru fi cu totulu inlaturati. A fostu deci fórté firescu lucru, ca motiunea pentru unu votu de blamu ce o facu Apostoleanu fu respinsa cu 28 contr'a 17 voturi si motiunea lui Dim. Ghic'a cu 28 contr'a 16 voturi. Acés'ta nu a fostu efectulu respunsului primu-ministrului Bratianu, care alocurea érá catu de slabu, dar cu tote aceste eu tienu acestu respunsu destulu de interesantu pentru a ve comunica dintr'ensulu unu estrasu.

Cris'a generale financiale, dice ministrulu, a facutu mari fatalitati si in alte tieri cari suntu mai desvoltate si mai puternice decatu Romani'a. In Russi'a si Franci'a au muritu omenii de fóme in urm'a stagnatiunei in industria si comerciu. Guvernulu actualu nu a potutu repará in 9 luni ce a gresitu guvernulu trecut cu anii. Este adevératu ca nu a pututu efectua imprumutulu de 42 milioéne, dara deca guvernulu trecut nu a fostu in stare a contractá nici baremu imprumutulu de 5 milioéne (pentru cladirea casarmei). Cursulu rentei romane a scadiutu deca sub ministeriulu trecut, de-si pe acelu tempu nu esista o crisa orientale, pentru care elu, Bratianu, nu pótea vin'a. A fostu o gresiala din partea guvernulu trecut, ca nu a incheiatu mai intaiu imprumutulu pentru calea de feru si apoi sa fi acordatu concessiunea pentru construirea liniei ferate. Elu, Bratianu, nu s'a imbulditu la guvernulu si aru incredintia guvernarea in alte máni, darastii europene, ca in casulu acest'a capitalistii europeni voru deschide pungile pentru Romani'a. Senatululu póte sa-i impute incapacitate dara intentiune séu vointia rea nu. Dim. Sturza a preliminaru deficitulu bugetulu cu 10 milioéne dar' Bratianu dice ca e numai 6 milioéne. Pentru a constata cine are dreptu, senatululu sa insarcineze o comisiune cu cercetarea adevérului.

S'au infintiatu ce e dreptu d'oue regimente noue de artileria, dara cu tote aceste bugetulu ministeriului de resbelu s'a redusu dela 17 la 13 milioéne. Guvernulu nu a resiliatu contractulu cu anteprenorii liniei ferate Crawley et comp. si nu a intreprinsu nici o transactiune, pentruca inainte de tote e de lipsa a se prolunga terminulu de 3 ani stabilitu in conventiunea cu Austro-Ungari'a. In camera a creiatu ca nu trebuiesce sa insista asupra nemedificarei legi de incompatibilitate a ministrului Sturza pentru a evita unu conflictu. Nu e co-rect a-lu atacu pentru cele ce se dice in diurnale, pentruca densulu n'are diurnale oficiose, pentruca nu are bani diurnale oficiose, pentruca nu are bani diurnale oficiose. Catu pentru modifcare séu stergerea tractatulu de Parisu trebuie sa aduca aminte senatulu, ca deca Napoleonu I voiá sa dea Romani'a la Austri'a si ca intrebarea pentru redarea cercuriloru basarabice la Russi'a s'a pusu si pre tempulu guvernulu conservatoru. Primu-ministrulu terminá discursulu seu cu ascurarea, ca astépta cu nerabdare

momentulu in care se va puté re-trage dela guvernú si ca densulu nu tiene cu ori-ce pretiu la potestatea ce i s'a incredintiatu.

O corespundintia din Petersburg la „P. Ll.“ ni arata, ca miscarea resboinica a strabatutu in tóte paturele populatiunei rusesci. Russi'a se afla intr'o dilema: Séu incepe resbelulu cu Turci'a si atunci se póte intemplá cá lips'a de o aliantia sincera in momentulu decisivu sa o impedece in mijloculu actiunei si sa-i rapésca avan-jtagiela la cari aspira, séu ea calculandu apriori cu o resistintia eventuala din partea celoru-alalte puteri europene desista séu amana campani'a si atunci provóca o miscare interna periculósa ce aru putea se sgu-duie temeliele statului absolutisticu. Dupa pregatirile ce se facu guvernulu rusescu se pare ca prefera campani'a contr'a Turciei si se teme mai tare de consecuentiele unei miscári interne care a luatú inca de acum proportiuni grave.

„Noi ne aflámu aici in Petersburg — dice corespundintia de susu — intr'o dispozițiune fórté resboinica, la o solutiune pacinica nu ne mai putem cugetá dupa somatiunea categorica ce s'a tramisu Angliei in 27 Martie relativu la intrebarea protocolara. Comunicárele pressei engleze, ca cabinetulu de St. Petersburg a inceputu a negociá de nou pre basea invoirei cu demobilisarea, suntu cu totul nefundate. Motivele ce facu necesara inceperea resboiului le amu semnalatu dejá nu de multu.

In lun'a lui Maiu vine aici la pertractare unu nouu procesu politicu, in care figuréza cá incusati aprópe 800 persóne din tóte clasele; intre acesti'a se afla 3 majori de gendarmi impreuna cu nevestele lor, sub a cároru adresa s'au contrabandatu din afara cárti oprite. Tóte temitiile suntu pline cu suspitiunati de delicté politice; arrestárele se continua.

Pregatirile militare se continua de nou cu o desfasurare de fortie ce lasa a se conchide la o isbucnire mai din vreme decâtu se intentionase pana acum. Reservele celoru 9 corpuri de armata formate de nou au primitu dejá ordinulu de a stá gat'a pentru o conchiamare pe data; corpulu de armata 13 si 14 inaintéza mereu cátra cantonamentele dela frontiera, transportele de artileria si munitiune au inceputu de nou. Brigad'a bulgara arnauta ce se afla in Serbi'a se trage la armata activa din Chisináu. Recrutárele de cavaleria intre musulmanii din Caucazu arata unu resultatú surprindietoriu. Regimentele de cavaleria se forméza cu deosebire din voluntari din tienutul Daghestanu si cadrele pentru regimentele cele nóue se iau din regimentulu iregulariu I ce esista dejá dela anulu 1852. Fia-care regimentu nouu formatu constá din 6 sotnii (escadróne); regimentulu II de cavaleria Daghestan primindu flamur'a a plecatu dejá la frontier'a din Adrianopole si s'a pusú in lucrare formarea regimentului de cavaleria iregulariu III. Contingentulu celu mai mare la acestu regimentu l'a tramisu Daghestanulu apusanu, sotni'a prima s'a formatu esclusivu din renumit'a seminitia de munte; Teletulu care odinóira s'a luptatu voinicesce a datu mai multu de 50 calareti; unu satu, Ciachu, a datu singuru la 3 regimente mai multu de 150 soldati, dintre cari 24 cu rangú de oficeri. Alu 3 regimentu de cavaleria iregulariu a plecatu cu 15 dile mai tardiu decâtu celu de alu 2, din Paraulu la Temir-Chan-Siuru, unde comandantulu supremu preste trupele din tienutul Daghestan, principele Melicow a tienutu o revista preste densulu provocandulu „a se reintórcé cu onoruri si gloria la Daghestan.“ Dupa primirea flamurei regimentulu a plecatu spre frontiera. In momen-

tulu presentu se forméza din locuitorii de munte ai Daghestanului osticu si nordicu precum si din Acusi alu 4 regimentu de cavaleria. Dar' in afara de Daghestan refusa caucasienii a primí servitié militare si acést'a se póte afirmá cu deosebire despre locuitorii din Ciechna.

Dela frontierele Persiei se scrie, ca Vali turcescu din Bagdadu forméza militie din locuitorii cetátiei de acolo, in care se inoléza intrég'a populatiune barbatésca in etatea dela 20—50 ani. Militiele numera dejá 15,000 soldati si se afla intre acesti'a o parte si din arabi. In Bagdadu li se spune ca resbelulu s'a inceputu dejá si ca sul-tanulu a ocupatu Gumri (Alexandropolea) si Achalzieh. La frontierele persiane stau 4000 soldati nizami turcesci, artileri'a si cavaleri'a arabésca. Din partea Persiei s'au organizatu 15,000 soldati cari tabarescu in periferia dela cetatea Cherind pana la Sochabi si Chanekin. Tient'a concentratiuniloru de trupe persiane e Bagdadu si Kezbelu.

Corespundintia.

Reminiscintie din absolutismulu nemtiescu fatia cu constitutiunismulu unguerescu actuale.

Din pártile Banatului 1/13 Mart. 1877.

Motto: „Ce tie nu 'ti place altui'a nu face!“

V.

(Fine.)

Inaugurandu-se dualismulu, nemtii dincolo, iér' magiarii dincoace de Lait'a devenira domni ai Austro-Ungariei; ambii factori politici 'si formara tabere fidele si servile, asiá numitele „partide guvernamentali“, fia-care 'si avea conducatoriu, cáruia i se inchinau cá idolului si sub ale cáruia auspicii se pusera intr'unu cugetu si o simtire a prosciriá si croi legi pentru popóre.

Miscamintele electorali dela an. 1866, premersera dualismulu; amplotiati comitatensi de natiunalitate romána, au fostu angagiati oblu de „cortesi oficiali“; acel'a care a indrasnitu a se sustrage dela acést'a chiamare cortesiesca séu cá románu a refusatú astfelu de servitié in detrimentulu causei románe, a fostu espusu la cele mai prige persecutiuni din partea superioritátiei. Cunoseamú trei notari comunali románi, cari cá ómeni tari de angeri, natiunalisti resoluti, au cadiutu victime cortesiei, pentruca nesupunendu-i-se, indata d'upa alegere, fára multa ceremonia de cercetare disciplinara — fusera amóvati din posturi.

Cu astfelu de cortesii oficiali si alte multe apucaturi — cari la tóte ocasiuni au resunatu in publicitica — comitatulu Carasiu cu síese cercuri electorali, tramitiendu la dieta pana la dualismu patru deputati natiunali, Vladu, Pascu, Dr. Maniu si Babesiu; la alegerele ulterioari abiá mai potú reesi cu doi, adeca cu Ales. Mocioni si Babesiu; ér' de atunci incóci nici cu unulu nu mai potú reesi; cáci fortiele si abusurile la alegeri, pressiunile functiunariloru fatia de poporulu alegatoriu nu mai aveau margini.

Poporulu celu bunu si usioru credietoriu a fostu sicanatu si maltratatu in libertatea sea individuala pana la extremitate si demoralisare, asiá cátu in anii din urma s'a pusú intr'o „pasivitate absoluta“ neinteresandu-se si neusuandu nici chiaru de dreptulu electoralu. Asiá astadi intregu Banatulu adeca románi din cele 4 comitate Carasiu, Severinu, Temisiu si Torontalu in numeru de preste 700,000 — afara de uniculu románu, generalu Dod'a — in diet'a tieiei nu are representante care sa-i apere interesele.

Legislatiune avemu ce e dreptu, si ea ni-a croitu si legi care cu pietate si santienia trebuu sa le respectámú si cáror'a cá patrioti buii, a-

vemu sacr'a datorintia sa ne si supunem.

Inse legea de natiunalitate dela anulu 1868, in care e garantata limb'a poporului ne dovedesce ca e facuta spre a nu fi aplicata; cáci acolo este espresu prescripu: ca la deplinirea posturilor cardinali sa se reflecteze, cá respectivii sa aiba cunoscentia de limb'a séu limbele poporului si pre cátu se póte sa fia si de natiunalitatea acelu'a. In afacerile oficiale administrative si judecatoresci limb'a poporului sa fia respectata! Frumóse dispozițiuni in teoria si litere tiparite; dar' nu se esecuta in pracsá si in fapta. Care se póte privi astadi de institutiune mai liberale si salutaria in respectulu limbei? „Rescriptulu normativu emisu de Ministeriulu ces. reg. din Vien'a“ de sub odiosulu si de fratii magiari mai multu afurisitulu „absolutismu nemtiescu“ amintitu intr'unu articulu precedente, ori „legea de natiunalitate“ mentiunata, votata de legislatiunea tieiei a patriei nóstre comune sub „constitutiunismulu unguerescu“ basatu pe principiulu de libertate, egalitate si fratietate?!

Eata dovedi eclatante:

Abstragendu dela comiti supremi, de cari nici intr'unulu din celea patru comitate, astadi nu este de natiunalitate románu, si nici unulu nu scie limb'a romána, acést'a nu se respectéza celu putienu cá limba protocolara langa cea magiara a statului. Pretorii (Szolgabiráii) cu putiená esceptiune, — suntu nerománi; ba ce e mai multu cei din teritoriulu fostulu confiniu militariu (granitia) buna óra la Orsióv'a, cottulu Severinului la Alibunari, Satulu-nou, Biserica-alba etc. cottulu Torontalului, — suntu ómeni cu totul straini acuirati din Ungari'a de susu, cá si cum erau „boemii“ veniti din „Ceslau“, sub „absolutismulu nemtiescu“ a lui Bach cari nici limb'a, nici dativele si moravurile poporului nu le cunoscú de feliu, si din care causa nepotendu-se intielege cu bietulu poporu 'lu sicanéza cu „teremtette“ pan' la extremitati.

Sub sistemulu absolutismului nemtiescu, celu putienu dela notarii comunali se pretindea: cá prelánga cualificatiunea oficiului se scie neconditiunatu vorbi si scrie — afara de limb'a oficiala nemtiesca a statului — si in cele-lalte usuate, acést'a respectivii candidati trebuiau sa comprobeze la depunerea „esamenului de cualificatiune“ inaintea comisiunei. In dilele constitutiunei nóstre ungueresci, de asiá ce-va nici vorba nu se face. Sub absolutismulu nemtiescu in concurse pentru deplinirea posturiloru de statú si de notari comunali totu-déun'a se puneá conditiunea: „Die Kenntniss der landesüblichen Sprachen in Wort und Schrift!“ Astadi sub constitutiunea liberala ungueresca, vedemu contrariulu, cáci chiaru la justitia, adeca la tribunalele si judetiele cercuali singulare regesci, suntu aplicati deavalm'a individi cari — afara de ungueresca alta limba si cu atátu mai putienu románesce nu sciu.

Cáte concurse se publica in organulu oficialu „Budapesti Közlöny“ pentru deplinirea posturiloru de presediinti, judi si procurori la tribunale, raru este acel'a, unde sa fia conditiunea cunoscentiei limbei si limbelorú usuate ale poporului din cerculu respectivulu tribunalu. Este insa pusa la posturi subalterne, anume la cancelisti si diurnisti, dar' mai vertosu la servitori de cancelaria (iroda szolga) firesce chiaru a avea dupa siablonulu absolutismului nemtiescu adeca a provisoriului inainte de 1859/60.

Avemu lege pentru instructiunea publica, dupa care inspectiunea statului se estinde si asupr'a scóloru confesionale. Legea dupa liter'a ei pentru noi románi nu e rea, cáci ni lasa nealteratu „caracterulu confesionalu“ alu scóloru nóstre, dar' i se deschidu usitie prin ordinatiuni rezervate respective instructiuni sepa-

rate speciali, cari in máni reu voitóre ale inspectoriloru straini se interpretéza si aplica tocmai cá si legea de natiunalitati in detrimentulu scóloru nóstre confesionali, cáror'a din adinsu li se sustrage ori-ce ajutoriu din visteri'a statului, li se denéga si sucursulu autoritátiloru politice, la ori-ce ocasiuni si recerintie sub meschinulu pretestu ca avemu autonomia sa ni cautámú insine de ele.

Sub absolutismulu nemtiescu nu amu avutu autonomia nici lege speciala positiva de instructiune publica; dar' amu avutu legi imperiale (Reichsgesetze) amu avutu si atunci inspectorii si consiliari de scóle, cari totuodata erau si referinti la sectiuni de invetiamentu; aici a fostu reposatulu Constantin Ioanovicu, iér' Dr. Paulu Vasiciu in Transilvani'a; cum erá inspectiunea atunci si cum este acum?

Ce folosu avem noi de o lege pe care o esecutá nisce inspectorii straini cari nici limb'a nu ni-o vorbescu precándu dupa tenórea legéi, ei inspectorii, stau in coatingeri imediate cu organele nóstre confesionale, cu preotii cá directori locali cu invetiatorii si cu antistii comunali. Cunoscú unu inspectoru din aceste párti, carele de cáte ori visitéza scólele, abiá tandalesce cáte-va cuvinte romanescé, incátu se face ridiculosu inaintea scolariloru. Apoi ce folosu avemu si de autonomia si independintia in privintia scóloru — la care se provóca domni magiari, — déca autoritátile politice de astadi in constitutiune ni denéga ceea ce din oficiu ni se acordá din partea autoritátiloru de sub absolutismulu nemtiescu a lui Bach-Schmerling? !*).

Pána ér' in fruntea comitatului unu „Gojdu“ cu pretori románi, de-si nu aveamú inca lege, scólele nóstre confesionale in florau; de cându inse cu legea in mân'a inspectoriloru straini si cu autonomi'a nespriginita de autoritáti politice scólele nóstre stagnéza; iér' statisticii magiari cu pasiune bucina date de scaderi si punu scólele nóstre confesionale in vederea publiculu cá cele mai deplorable, pre cari apoi le admoniéza si amenintia cu prefacere in scoli simultane.

Cá apoi se ni opuna si mai mari greutáti, majoritatea dietei ni mai croi si o lege de pensiuinare a invetiatoriloru, dupa care si ai nostri cei confesionali, suntu obligati a contribuí cu 2% anuale, cari competintie dictate chiaru cu esecutiune se incaséza dela bietii invetiatorii neluándu se in socotintia ca densii nici precar'a léfa nu si-o potú incasá, din simpl'a causa pentruca antistia comunalá e oprita a dá sucursulu necesariu organelorú bisericesci; de-si acést'a prin art. XXXVIII alu legéi din anulu 1868 nu este espresu intredisu.

Aveamú in comitatulu „Carasiului“ — la anulu 1869/70 — unu inspectoru consiliariu regescu de scóle, care in parte a conclucratu si la elaborarea proiectulu de lege a instructiunei publice in comisiunea regnicolará a dietei si care cá románu si totodata dignitariu bisericescu, eruditú si rutinatu pre terenulu invetiamentulu poporalu, avendu mari si estinse cunoscentie in acést'a sfera castigatú prin indelungat'a pracsá si laboriositate, a sciutu tiené contu si de recerintiele statului si de interesele invetiamentulu poporalu generalu; respectandu cele ale tuturorú confesionalorú fára deosebire.

Eramu mangaiati, cându acelu barbatu cu ocasiunea constituirei consiliului scolasticu municipalu ocupándu presidiulu, a desfasuratu programulu si a indegetatu atitudinea ce trebuie observata intru esecutarea inspectiunei scóloru poporale preste totu. Ací ni-amú convinsu ca legile patriei mantienute de ómeni cu inima si simtiu adevératu patrioticu, suntu sa-

*) Vedi „Statut. Org.“

lutarie; căci consiliul scolastic s'a inaugurat cu vorbirea presidială în ambele limbe magiara și română; iar tóte celelalte înseamnă și în limb'a germăna.

Amu salutatu cu viaa bucuria interpretările legei la întielesul lor genuin și sincer; dar' cându sperămu a vedea realizate progresele noastre confesiunale — firesce chiaru cu aplicarea și executarea legei menționate, — atunci deodată întreveniră impregiurări transitoare, cari reclamă adencu pretiuită persóna a inspectorului consiliariu regescu dela acestu postu, la alta dignitate unde lips'a de servitiu pentru biseric'a noastră natiunala eră cu multu mai simțitoria. Astfelu ni se tramisa altu inspectoru; dar' sa nu cređa cine-va ca romănu. Dăme feresce, — se denumă unu slovacu magiarisatu, care inse fia-i spre onóre sciindu perfectu limb'a romăna a respectatu-o și a facutu bunisiore servitiu la începutulu activității se continuandu firulu de unde l'a fostu lasatu predecesorulu seu; dar' apoi și densulu asemene celorlalti ignorandu tóte continua totu mereu cu admonitiuni și amenințări de a preface scótele poporali din caracterulu lor confesionalu seculariu, în scoli simultane comunale.

Asiá a și facutu dearendulu cu tóte scótele noastre desființiatu și provincialisatu respective anesatu; căci devenindu densulu supremu inspectoru regescu preste întregu teritoriulu fostulu confiniu militariu, numai decătu află: ca edificie și pământurile scótelor noastre confesionale suntú înregistrate sub titlulu defectuosu de „Gemeinde Schule“ (scóla comunala) pre tóte le-au consideratu de atari. Incidentulu acestu a pusu în mare ingrigire pre bietulu poporu și mai vertosu pre autoritățile nostre bisericesci, cum se póta revindecă dreptulu de proprietate respective caracterulu confesionalu usurpatu prin defectuos'a înregistrare în cartea funduala și prin precipitarea inspectorelui amintitu!

Eata fatalitățile nostre cu domni de sub „regimulu constitutionalismulu ungurescu“; cămăra caru mai avea multe fôrte multe de vorbitu; amu mai avea sa ne tanguimu și despre alte netolerantie, neoportunități și chivaru asupriru de felu nu se potrivescu cu spiritulu și nu corespondu adeveratulu principiu constitutionalu de libertate, egalitate și frățietate.

Voin se mai amintescu câte-va și se încheiu acestu intr'adeveru prea lungu și pentru stimabili lectori fôrte obositoriu, facendu sub absolutismulu ungurescu, artencu se conscrie poporulu (Volks-Zählung) paremise la anulu 1857/58, în tabelele prescise spre acestu scopu eră și rubric'a menita pentru numirea „natiunaltăției“ și cea a confesiunei poporulu din respectivele comune; asiá d. e. se artencu în „datele statistice“ tóte popórele dupa natiunaltăți și confesiuni, ier' lumea din afara sciá ca în monarchia Austriei și respective în regatulu Ungariei și principatulu Transilvaniei, — cum se numea atunci — între celelalte popóre mai esista și vre-o „trei milioane“ de romăni cari supórta tóte sarcinele impuse de stat.

De cându inse suntemu fericiți cu constituțiunea unguresca, cu legislațiune și regimulu liberalu, domni cărmucitori compatrioti dela putere s'au comotitu altcum, adencu aflatu ca nu e bine asiá, nu e consultu, cá lumea esterna, Europ'a civilizata se sci'e și sa cređa: ca în Ungaria de sub corón'a St. Stefanu, în acestu patria comunu, afara de cele 5 milioane de magiari, mai esista inca și alte multe dieci de milioane compatrioti de alte natiunaltăți, între cari romăni din

Banatu și Transilvania cu cei din Bihoru și Crisiva suntú mai compacti, printre cari elemente neromane dar' vertosu dela magiari este putientelu și neînsemnatu.

Conduși „constituționali“ și „liberalii“ cărmucitori magiari de patimós'a tendinția a magiarisărei, au mersu până a mistificá statistic'a popórelor conlocuitori în patri'a facuna, numita Ungaria, cátru la comuna, descripțiuniloru despre miscamentulu poporulu au cassatu rubric'a datelor statistice despre „natiunaltătea“ poporulu și a lasatu numai rubric'a de confesiune, cá se arete ca toti locuitorii Ungariei suntú magiari de diferite confesiuni.

Tendinția de magiarisare cu orice pretiu este intiparita în anemele vóstre, compatriotiloru dela regimulu până la pressa séu diurnalistica începu dela cea de capitala până la „Kelet“ din Clusiu, la „Temesi Lapok“ din Temisior'a și până la liberalii dela „Alföld“ din Aradu.

Inse noi romăni multe necasuri amu suferitu de cându ni-amu pomenitu pe acestu stravechiu pamentu, sa le tienem tóte bine în minte cá nisce esperințe triste dar' întieptitóre celu putienu pentru viitoriulu sucrescintei nostre; se perseverămu și sa ne ferim de „pasivitate!“ de indiferentismu intru afacerile nostre pure nationale; sa ne sufucăm în solidaritate, armonia și amore frățiesca pe teremulu celu frumosu alu culturii nationale a poporulu nostru; se delaturămu dintre noi neintieptitóre și discordie purcese din spiritulu politicu de partida și alu egoismulu particulariu, alu ambițiunei personali periculósé cauzei comune.

De vomu fi și mai departe cá și de unu tempu incóci molipsiti de indiferentismu, pe care unii 'lu numescu „pasivitate“ și cređu ca e bine asiá, acest'a va fi totu numai apa pe mór'a contrariiloru apesatori politici ai nostri; căci ei numai de inertia privescu pasivitatea, și cu totu dreptulu în asiá întielesu cá sa stai cu mânilu încrucisate se nu lucră nici acolo în caminulu propriu nerestrinsu lege — se întieptie între marginile legei — poti produce mai multu și mai mare folosu natiunei și cauzei nostre sante.

Se facemu și noi cum au facutu magiarii în intervalulu „absolutismulu nemțiescu“; ei sicanati și asupriti prin desvolutu activitate mare pe terenulu culturii și chiaru în acelu tempu la aparinția lor vitregu dar' în fapta și cum astadi insisi recunosc — multu mai bunu decâtu celu de acum, au progresatu de minune.

Fiindu noi în asemene situațiune adencu sicanati și asupriti tóte privințele vietiei nostre publice și în tóte drepturile morali, spirituali și materiali, chiaru sub „constitutionalismulu ungurescu“ se i lasămu se face ce le place se continue cum voru vré, căci spre mai bine vedem ca nu e bine asiá, ier' mai reu de cum au facutu până acum'a cu noi și cum numai încéta a face — nu se mai póte face!

Traim în tempuri grele și intr'o situațiune critica; ne amerinția evenimente inspaimentatóre pre toti adencu de o sôrte; viitoriulu nime nu-lu prevedea, elu este în mână Domnulu; de acea amu creditu chiaru de oportunu și nimeritu, a le scrie aceste sincere și fidelu și a revocá în memori'a fratiloru compatrioti magiari celea esperiate din „absolutismulu nemțiescu austriacu“ fatia cu patiențele nostre din „constitutionalismulu ungurescu“ valorosu numai pentru ei și tendințele lor.

De vomu fi avendu urechi de auditu voru fi acestu resunetu și voru aprecia proverbiulu poporulu nostru romănu pusu cá Motto: „Ce tie nu-ti place; altui'a nu face.“ „Si asiá apro-

piandu-se santele serbatori ale invierii Domnulu și mantuatoriulu nostru Iisusu Christosu carele, dorescu înima a suferitu multe“, pentru din tinemă stă a suferitu lectori ai acestui pretiuitu diariu unu crestinescu „Christosu a inviatu!“ și dorescu cá bunulu Ddieu tienendu-ne în pace se putemu și noi ajunge unu tempu mai bunu cá se eschiamămu: dreptatea adevratu ca a inviatu.

Di xi.

„Unu fostu amplotiatu de sub absolutismulu nemțiescu și sub constitutionalismulu ungurescu.“

Varietăți.

* * Cătu costa resbelele. Gasimu în diariulu italianu „Corneli'a“ o statistică asupri'a daunelor ce au cauzat diferitele resbele popórelor cari le-au sustienutu.

Resbelele lui Napoleonu I costara pe Franca 3 milioane de ómeni și 25 de miliarde franci.

Dela 1800 până la 1815 cheltuețele de resbelu a Italiei, Prussiei, Spaniei Rusiei și Angliterei ajunsesera la sum'a inspaimentatóre de 93 miliarde și perderile de ómeni se suira până la 6,745,000.

Angliterea mai cheltuie în resbelele se în contr'a lui Napoleonu I 12 miliarde 300 milioane.

Grecia și cucerí libertatea cu pretiulu de 3 miliarde și mai cheltuira inca pentru dens'a popórele europene 6 miliarde.

Resbelulu Crimeei costa pe Franca două sute mii ómeni și 2 miliarde, pe Angliterea 22,000 ómeni și 5 miliarde, pe Piemontu 2,000 ómeni și 175 milioane, pe Rusia 630,000 ómeni și 4 miliarde, pe Turcia 35,000 ómeni și 400 milioane franci. Europ'a acestu campania a facutu pe Austri'a se pérdia 889,000 ómeni și 11 miliarde 575 milioane franci.

Resbelulu Italiei costă: pe Franca 80,000 ómeni și 1 miliardu 100 milioane; pe Italia 60,000 ómeni și 150 milioane, pe Austria 120,000 ómeni și 875 milioane. Totalu 260,000 ómeni și 2 miliarde.

Espeditiunea Siriei costă pe Franca 150,000 ómeni și 125 milioane.

Resbelulu Sleswigului costă pe Prussia 30,000 ómeni și 75 milioane; pe Austria 15,000 ómeni și 60 milioane; pe Danimarc'a 12,000 ómeni și 45 milioane.

Campania din 1866 costă pe Austria 65,000 ómeni și 985 milioane; ier' pe Prussia 42,600 ómeni și 3 miliarde 76 milioane.

Resbelulu cu Abisini'a, care fu mai multu o prumblare militară, costă pe Angliterea 52,000 ómeni și 225 milioane.

Resbelulu în contr'a acantiloru costă pe Angliterea 27 milioane.

Să în fine iepta-ne la resbelulu din 1870. După raportulu prezentatu adunării nationale franceze de către ministeriu s'a vedutu ca acestu resbelu a costatu pe Franca 9 miliarde 288 milioane; fără a tiené comptu de valórea provinciilor cedate, care fiindu de 4 miliarde 333 de milioane, radica perderile la enorm'a suma de 13 miliarde 621 milioane; afara de acest'a perira și 225,000 ómeni.

Cheltuețele au fostu multu mai mici pentru Germania, care a operatu totu în câmpu inimic. Bismark a totu în raportulu seu 1 miliardu 148 milioane; dar' elu nu a tienutu comptu și de materialele de resbelu perdute, de pensiuni și de cheltuețele ocupatiunii. Adaogându tóte aceste s'aru radică sum'a la 2 miliarde.

Nu vomu insistá mai multu asupri'a acestor cifre, cari suntú destulu de elocvente, ci vomu conchide cu Malebranche ca resbelulu este mórtea popórelor.

Si noi vomu adaugá: Câte imbutatiri nu s'aru fi pututu face cu aceste miliarde și câte fratie nu s'aru fi datu câmpulu și industriei.

„Revist'a sciintifica.“

* * Barbatii renumiti ajunsi la adenci betránctie. În fruntea celebrităților europene stă în privința betránctiei imperopetu Germanu, care este mai tineru cu 25 zile. Dintre diplomații activi se afla Gorciakoff cu 79 ani. După elu urmăza Disraeli cu 72, Gladstone cu 62 și Bismarck cu 62 ani. Președintele republicei franceze, Mac-Mahon numera 69, Kossuth 75, Garibaldi 70 ani. Dintre poezii renumiti, Victoru Hugo este de 75, Carlyle de 81, Tennison de 67 și Sangwellow de 71 ani. Între dignitarii bisericesci Pio nono se afla în Bucovina.

* * Din Bucovina ni se comunica „Cântulu scólei“, carele e compus de preotulu din Stupca (Bucovina) Iaculu Porumbescu, 'lu cânta copiii scolaru pe acolo după cum ni-se asigură cu placere, și totu asiá de cu placere și părintii lor 'lu asculta, cându din tempu în tempu la darea anaforei în biserică, invetiatorii de scóla intoneza cu chorulu micutilor „cântareți“ și „cântareție“ acestu cântu în audiulu poporulu.

Fia-care strofa din acestu cântu, o recităm mai întregu unu esecutiu sau o copia sonoră și întieptiveru în midiloculu bisericeii; și după cântarea strofei recitate asiá, cetesce apoi strofa următoare, care ierăsi se cânta de „choru“ și asiá până la fine.

Iata acelu „cântu alu scólei“:

I.

Di-a-o face mărulu sóre

Ochi trupului suntú sori;

Dar' a mintii luminare

Se revérta adi prin scoli!

Adi prin scoli (rep.)

II.

Făr de sóre-e négra nópten,

Făr de ochi e cá-n mormentu:

Insa multu mai trista sôrte

Este, mintii ochi lipsindu!

Ochi lipsindu (rep.)

III.

O, si biat'a țieranime

Mintii ochi cáci n'a avutu,

A-'nsielat'o veri si cine,

A 'nsielat'o cum a vrutu!

Cum au vrutu (rep.)

IV.

Si 'mperatulu, care este

La toti binevoitoriu;

Elu de-aceea si doresce

Si țieranulu s'aiba scoli,

S'aiba scoli (rep.)

V.

S'aiba scoli, care i-oru spune,

Cum elu are a trai;

Ce dreptu e elu în lume,

Cum de reu a se padí.

A se padí (rep.)

VI.

Hai deci frati, hai sorióre,

Hai la scóla sa umblămu:

Cu-a-nvetiatorei scumpi odóre

Mintea sa ni-o indiestramu

Indiestramu! (bis.)

* * (Mai reu cá la noi!) În sediința casei de suc a Angliei tienuta în 26 Martiu a. c., au fostu, după cum ne spune „Times“, 2 serie cetesce doi membri de facia. Lordulu Beauchamp a fostu ocupatu locu pe saculu celu de lăna și lordulu Skelmerdale siedé, cá înalt'a casa, pe banc'a prima facia cu presiedintele. Acesti domni percursera actele putiene curente cu tóta gravitatea, și după cinci minute încheiă presiedintele „sediința.“ În Budapesta inca nu a ajunsu chiaru până la atát'a lucrulu. Aici santu presenti în o sediința a casei magnatiloru camu câte 5—6 domni, si „ómeni mai betránți“ și aducú aminte a fi chiaru încheiatu și auditu, ca în o sediința a casei magnatiloru au fostu și 15—20 membrii.

* * Presa pentru orbi. Unu svițieranu, d. Recordon, a imaginatu o presa de imprimatu, în reliefu, de unu mecanismu fôrte simplu, putienu costatoriu și lesne de manevratu pentru cei lipsiti de vedere.

Ea se compune dintr'unu aparatul ce amintesce pres'a de mână ce se întrebuință în vechile imprimerii. Fia-care semn a alfabetului este turnatu în reliefu, si fiindu-ca fia-care litera este reprezentata printr'unu ôre-care numeru de puncte, inventatorul a înlocuitu tôte caracterele printr'o fôie de metalu, petrunsa de unu numeru mare de gauri mici a câroru positiune determinăza natur'a literii.

Orbulu 'si face compositiunea cu cuie de otielu sêu de alama pe cari le vâra în acele gauri si a câroru arangeare formăza literele cuvintele si liniile. Cuiele asiediate presinta pe fôia de metalu unu reliefu sensibilu; orbulu nu mai are decâtu a pune pe acea suprafacia o fôie de hârtia si a bagă totulu sub o presa asemene cu acea ce servece de copiatu scrisorile. O usiôra presiune ajunge spre a capetă o pagina imprimata, si orbulu pôte singuru procedă la operatiunea tragerei.

Acêsta presa va fi utilizata în curându pentru publicarea la Genev'a a unui „Diariu a orbiloru.“ Redactorulu principalu, orbu, din nascere, si nisce colaboratori asemene orbi, voru procură materiile acestui diariu a orbiloru literati, va fi o pagina consacrata anunțurilor si noutăților financiare

* * * *Edictu contr'a beuturii.* Revist'a științifică comunica originalulu decretu datu de Ranvalomanjaka, regin'a insulei Madagascar în contr'a beuturiloru spiritușe.

„Eu, Ranvalomanjaka, prin grati'a lui Dumnedieu si vointi'a poporului, regina de Madagascar si protectoră legiloru regatului meu, si iéca ce voiu sa ve spunu, iubiti mei supusi. Dumnedieu mi-a datu acêsta tiera si pentru ceea ce privesce romulu, o supusiloru! nu suntemu în buna întielegere voi si eu, spre a fi de acordu că sa nu se mai vendă la Antananarive, nici în districtulu Imerin'a. De aceea ve aducu aminte ca romulu ve face reu sanatătii si ve risipece banii; elu face nenorocirea nevestiloru si copiiloru vostri; elu scôte din minti pe cei ce erau în buna fire, si pierde de totu pe cei ce erau dejă fără minti; astfelu ca elu este caus'a, pentru care, cei ce 'lu beau, numai au respectu pentru legi, si mai cu séma îi face se pecatuiesca dinaintea lui Dumnedieu. Si tôte acestea fiindu ca romulu este unu lucru reu, si sub influinti'a sea persoanele ajungu sér'a a se bate cu bastónele sêu a-si sparge capetele cu pietri. De ce dara o poporu! 'lu iubesci tu? Comerciu lucruriloru bune, cari ve facu sa câstigi bani, eu 'lu iubescu fôrte multu, o poporule! Dara iéca ce trebuie sa ve spunu, iubitoru supusi. Déca faceti comerciu romului, sêu déca întrebuințati alte persoane spre a-lu face, fie la Antananarive, fie în districtulu Imerin'a, atunci, în executiunea legiloru dejă facute, ve voiu consideră că culpabili, fiindu ca 'mi atribui onórea de a dá poporului meu legi salutare. Astfelu ve spunu ca déca se voru gasi persoane cari sa violeze legile mele, eu le voiu pedepsi. Nu este asiá, iubitu meu poporu?“

„Ranvalomanjaka
Regin'a de Madagascar.“

* * * *Lupulu în cuina.* Unu cetățianu din B. Szent-Mihaly a avutu nu de multu o rara visita. Pe cându adeca inspectonă curtea, dóue animale se repedira pe dinaintea sea intrându pe usi'a deschisa în cuina. Omulu nostru alérge si incuie usi'a pe dinafara, bate la ferésta si spune sotiei se se sa nu cuateze a esi din odaie, fiindu amenințata de mare periculu. Dupa aceea chiemă vecinii si de ôre-ce nu eră consultu a strabate pe usie, unulu din animale fiindu unu lupu si altulu unu iepure persecutatu, doi barbati curagiosi s'au urcatu pe o scara pâna deasupra hornului, de unde s'au slobo-

ditu în cuina, omorindu lupulu cu furcúele si prindiendu iepurele viu.

Economicu.

Sibiu la diu'a de 29 Martiu 1877.

(Urmare.)

Convocata adunarea generale a institutulu „Albin'a“ pre diu'a de 29 Martiu, s'a prezentatu unu numeru frumosu de actionari. La deschiderea sedintiei s'au constatat că reprezentate 544 actiuni cu 156 voturi. Obiecte de pertractare erau statorite din partea directiunii:

1. „Raportulu generalu alu directiunii cu bilantiulu anualu si raportulu comitetului de revisiune“.
2. Fipsarea dividendelor“.
3. „Distribuirea sumei destinata pentru scopuri de binefacere“.
4. „Fipsarea pretiului marceloru de presentia“.
5. „Fipsarea onorariului pentru membrii comitetului de revisiune“.
6. Intregirea comitetului de revisiune“.

Actionarii aveau cunoscintia cum ca din partea comitetului de revisiune se inaintă-se directiunii o propunere motivata pentru modificarea statuteloru, respective unu proiectu gat'a, cu recercarea că sa fia pusu între obiectele de pertractare ale adunării; din actulu convocatoriu inse vedusera cu totii ca directiunea a respinsu acestu proiectu, respective nu a voitu că sa-lu puna la ordine între obiectele de desbatere ale adunării, de-si de alta parte se scie ca a promis ca-lu va pune. Prin urmare este lucru naturalu ca pre toti actionarii i interesă că sa afe ce-va despre starea lucrului, cu atātu mai vertosu, ca amintitu proiectu de reforme eră motivatu cu impregiurarea adevărata, ca statutu actualu este nedreptu fatia cu actionarii, ca nu prescria în fapta altuce-va, decâtu datorintie pentru actionari si drepturi pentru directiune. Ba se audiau pre ici si colea unele imputatiuni din partea celoru din afara de Transilvani'a că acestea, ca „fratii transilvaneni nu aru fi sinceri, ca le place „prea multu a be li“!“, ca suntu prea egoisti, si altele, -- că si cându chiaru déca aru fi drepte imputările, s'aru puté identifică „fratii transilvaneni“ cu directiunea „Albinei“.

Destulu ca între astfelu de impregiurări s'a deschisu adunarea generalu, carea constituindu-se a procesu la lucru plina de impacientia de a se lumină asupra situatiunii.

Incātu s'a satisfacutu dorintiloru adunării generale, se va vedé din rezultatulu desbateriloru

În diu'a întâi'a adunarea a ascultat raportulu directiunii asupra stărei institutului; în raportu între celelalte se amintesce si ca s'a asternutu directiunii si unu proiectu de *modificare a statuteloru, inse directiunea din considerantele sale nu l'a pututu face de alu seu; pre lângă acést'a lucru mai însemnatu se referéza ca venitul brutu la incheierea anului este de 74,847 fl. 65 cr. ér' profitulu curatu 32,228 fl. 59 cr.* Dupa raportulu directiunii s'a cetitu raportulu comitetului de revisiune, în care constatandu-se cumca situatiunea institutului este în ordine si raportulu directiunii respundietoriu stărei factice a celei'a, se amintesce si despre proiectulu de modificare a statuteloru si totu odata se relatéza ca este si unu votu separatu din sediutiile comitetului de revisiune.

Mai departe, la propunerea unui domnu din afara de Sibiu — motivata cu aceea, ca în afara se respandescu multe varietăti despre modulu manipulariuniloru dela institutulu nostru pentru chiarificarea lucrului — se esmite o comisiune de 9, carea sa cerceteze lucrulu si situatiunea prin

propri'a intuitiune. Cu atātu s'a incheiatu sedintia din diu'a prima.

În a dóua di comisiunea esmisa pentru controlu extraordinariu, raporta adunării despre celea cercetate si face 7 propuneri, din cari în resumatu:

1. Sa se esmita o comisiune pentru a pregati unu proiectu de modificare a statuteloru din mai multe motive si sa se conchieme pre primele dile a le lui Iuniu o adunare generala extraordinariu pentru scopulu modificării.
2. Sa se insarcineze directiunea a fi mai cu precautiune la concederea creditului, si a se regulă *cestiunea ad-vocatului institutului.*
3. *Economi'a în privinti'a cheltuieloru ce se facu din partea directiunii.*
4. Sa se aprobe bilantiulu.
5. Sa se evite spesele de caletoria a amplotiloru institutului etc. etc.

Între acestea propuneri cea mai de însemnatate eră pentru toti cea de sub nr. 1 si 3. Asupra punctului despre modificarea statuteloru s'a si incinsu o desbatere apriga. Unii diceau ca este în interesulu institutului si alu actionariloru a se primi acestea; alti din contra cereau că nici sa nu se ia în consideratiune propuneri comisiunii dupa ce acést'a s'a declarat odata pentru aprobarea bilantiului.

În privinti'a punctelor acestor'a directiunea sêu — fiindu ca nu se cade a separă pe directiunea de actionari în astfelu de cheltuieli — mai bine disu actionarii, cari suntu în directiune, au sustienutu o lupta cu succesu „stralucitu“ contr'a tuturoru celor'alți actionari, minus 2, cari sustieneau propunerile comisiunii, si cari intentionau prin acést'a a pune si directiunii unele datorintie mai reale preste drepturile celea mari si nedefinite bine, ce i s'au datu.

Dóue argumente, aduse de membrii directiunii contr'a propunerei de modificare a statuteloru, merita a fi cunoscute de publicu; un'a a dlui I. Han'a, care dice în discursulu seu predatu cu multa sirguintia, ca: *déca directiunea, carea dupa positiunea sea este chiemata a funcioná pre bas'a statuteloru, nu a aflatu de trebuintia modificării, cum pôte veni societatea numai asiá, cá sa céra modificării? — iéra alt'a a d-lui Babesiu, care dice, ca de si cu privire la directorulu executiv se afla unii §§, cari din partea nejuristiloru s'aru puté banui, totusi, cându s'aru intemplá, de ce Ddieu feréscu, vre-un'a fapta penala, atunci nimenea nu va fi împiedecatu, a-lu trage pre unu atare directoru la raspundere în sensulu legei penale, si ca déca se voru aflá cându-va defraudári, atunci deslaunarea stipulata directorului se va folosí spre rebonificarea daunei încātu acéa aru fi.* — S'a mai adusu dreptu motivu contr'a propunerei si ca nu aru fi semn si recomandatie buna sa se modifice statutele asiá de ingraaba; ba s'a disu si aceea, ca astfelu de mesuri aru fi unu semn de nerecunoscintia câtra directoru actualu, carele singuru este celu mai meritatu pentru institutu si câru'a singuru suntemu datori sa-i multiemimu în prim'a linia pentru infintiarea acestui institutu. Incātu acestea argumente suntu multiamitórie remâne la apretierea ulterióra a proprietariloru de actiuni; pentru publiculu nostru este destulu a scí ca directiunea a invinsu avendu 77 voturi contr'a propunerei, fatia cu 67 voturi pentru ea; iér' persoane votante 8—9 contr'a aprópe de 30. — Sa fie fostu unu turcu de fatia la acésta votare, aru fi potutu dice: „in zedaru te prindi, ca 7 catári nu facu câtu unu calu albu.“

S'a primitu contr'a propunerea dlui Babesiu, carea cuprindea, *nici mai multu nici mai putienu, decâtu respingerea propunerei de modificare, si trecerea la ordinea dilei.*

Alte lucruri mai de însemnatate

nu s'au petrecutu la acést'a adunare decâtu ca s'au fipsatu 9% cá dividendu, s'a votatu ajutorie societățiloru de lectura a le junimei române dela universitățile din Vien'a, Budapest'a si Cernauti.

Fatia cu tôte acestea trebuie constatat cu este bine cându în genere, si cu deosebire la astfelu de institute, se face vorba putiena si multu profitu; inse nu se pôte trece cu vederea, ca aru fi mai bine a se probá mai multa precautiune din partea directiunii unui astfelu de institutu, si mai multa familiaritate facia cu fundatele dorintie ale actionariloru. Nu avemu nici o indoiala despre bunulu venitoriu si despre soliditatea institutului, inse este de trebuintia pre lângă increderea nemarginita ce s'a datu directiunii, a se si fortificá cu prescrie chiere acestu venitoriu, si cu dispositiuni categorice soliditatea; nu avemu nici intentiune a discreditá directiunea, dar' avemu dreptulu si dator'ia a cere si a starui pentru dobândirea unei influentie mai mari a actionariloru asupra institutului în folosulu acestu'a, si întemeierea unei posibilităti de o controla mai scrupuloșu, pentru că sa se indemne capitalurile inca si mai multu a cautá fructificarea la institutulu „Albin'a.“

Unu actionariu.

Invitarea de prenumeratiune

„Telegrafulu Romanu“ cu „Foisior'a“

pe unu patrariu de anu (Aprilie-Iuliu alu anului 1877. — Pretiulu abonamentului a se vedé în fruntea foiei.

DD. abonanti suntu rugati a nu întârdiá cu tramitarea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugámu a se scrie curatu, a se pune numai postu ullima, dara nu câte dóue poste ultime, si în locu de epistole de prenumeratiune recomandámu on. publ. avisurile postali, (Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.) cá împreunate cu spese mai putiene si cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune. Inlesnire mare este, déca vechii dd. abonanti adaugu si adresele dloru la prenumeratiune.

Editoru „Telegrafulu Romanu“ în Sibiu.

Burs'a de Vien'a.

Din 25 Martiu (6 Apr.) 1877.

Argintu	107 40
Galbinu	5 74
Napoleonu d'auru (poli)	9 78

Nr. 578/1877.

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de notariu comunale în comun'a Cacov'a, se escrie concursu cu terminulu pâna în 13 Aprile a. c.

Cu acestu postu suntu împreunate: o leafa anualu de 400 fl., quartiru liberu, 20 de metri cuadrati (5 orgii) de lemne de fôcu, din care e a se incaldí si cancelari'a, si tacsele usuate pentru lucruri private.

Domnii competitori la numitul postu notariu ale a documentá, sêu o praca neintrerupta de celu putienu 3 ani, sêu cualificatiunea prescria în § 74 art. de lege XVIII din 1871.

Petitiunile si documentele timbrate, suntu a se asterne la acést'a pretura pâna la terminulu prefptu.

Sabiu în 23 Martie 1877.

Dela pretur'a cercului Resinari-Seliste.

2—3

Din caus'a SS. serbatori ale invierii Dlui Iisusu Christosu nrulu de joi nu apare.